

BETER BESCHERMD

Dossier bronnengeheim

De persvrijheid is een van de hoekstenen van de democratie én het bronnengeheim een hoeksteen van de persvrijheid. Geen bronnengeheim, geen persvrijheid en dus geen democratie. België moest eerst veroordeeld worden in de zaak-Ernst om dat te erkennen en zelfs dan duurde het nog zo'n zes jaar voor de politiek in gang schoot. Welke zaken hadden eigenlijk vermeden moeten worden?

DOOR YANNICK GULDENTOPS

Een van de eerste keren dat het bronnengeheim de inzet in een geschil was tussen Belgische justitie en journalistiek was in de zaak Martin Coenen. In 1985 zat Coenen, toenmalig HUMO-journalist, vier dagen in voorhechtenis omdat hij weigerde zijn bronnen prijs te geven.

"Ik had me beziggehouden met een aantal petrochemische bedrijven die olie vermengden met afval. Mijn artikel was gebaseerd op een dossier van het gerecht", vertelt Martin Coenen. "Na de publicatie heeft een van de betrokken bedrijven klacht neergelegd en ben ik ondervraagd geweest door de gerechtelijke politie."

Omdat het in België al van 1976 geleden was dat er nog een journalist daarvoor opgesloten was, ging Coenen ervanuit dat het daarmee gedaan was. "In februari 1985 stond de gerechtelijke politie opeens voor de deur en moest ik mee naar Antwerpen. Onderzoeksrechter De Rouck heeft me toen weer gevraagd van wie ik dat dossier had gekregen. Ik verwees toen naar de verklaring van München. (Verklaring van de Rechten en de Plichten van de Journalist, nvdr.) Helaas was die

verklaring niet onderschreven in de Belgische wet. Het volgende moment werd ik aangehouden wegens heling en diefstal van gestolen documenten."

De arrestatie van Coenen zorgde al voor de nodige commotie. Toen Coenen vier dagen later een verklaring aflegde, was het hek helemaal van de dam.

"Samen met mijn advocaat had ik besloten dat ik gewoon zou aantonen dat het niet om een gestolen document ging."

Het dossier werd gekopieerd en door iemand uit het Justitiepaleis verspreid. Via milieuactivisten kwam het dossier dan in handen van Coenen. "Ik heb niemand verraden, ik wist gewoonweg niet wie dat dossier doorgegeven had. Dat ben ik pas veel later te weten gekomen."

Ondanks dat werd Coenen toch op de vingers getikt door de toenmalige voorzitter van de Tuchtcommissie van de Journalistenbond, Mia Doornaert (De Standaard). "Er is nu eenmaal een deontologische code", aldus Mia Doornaert, "Die geldt niet alleen als het gemakkelijk gaat, maar ook als het moeilijk wordt. Ik ken een aantal collega's uit de Verenigde Staten die weken gevangen gezeten hebben omdat ze hun bron weigerden te

geven. Martin Coenen is na twee dagen (vier dagen, nvdr.) al beginnen praten."

Toen Martin Coenen werd aangehouden, was er nog geen Goodwinarrest, nog geen zaak – Ernst. Hij had slechts de verklaring van München, die niet door de wet onderschreven werd. "Die verklaring was nergens onderschreven of toch in heel weinig landen", reageert Mia Doornaert, "Zwijgen behoort gewoon tot de deontologie van het beroep. En nog eens, ik denk niet dat er in de Verenigde Staten een wet voor het bronnengeheim bestaat."

De huidige wet is nochtans erg duidelijk; een journalist heeft enkel het recht om te zwijgen, maar dat is geen plicht. Uiteindelijk geeft Mia Doornaert dat ook toe. "Dat is misschien in de wet zo, maar ik heb het over de regels van de deontologie", benadrukt ze echter.

Maar zegt de deontologie dan echt dat een journalist koste wat het kost moet zwijgen? "Bij de plichten staat dat een journalist zijn bronnen moet beschermen", knikt Mia Doornaert bevestigend.

"Ten opzichte van de overheid hebben we een recht en dat is er gekomen dankzij de wet op het bronnengeheim van 2005. Maar het hangt er gewoon vanaf tegenover wie

je staat”, nuanceert Pol Deltour, nationaal secretaris van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ), “Ten opzichte van de bron is het een plicht om te zwijgen, ten opzichte van de overheid is het slechts een recht.”

In 1985 vond de Tuchtcommissie dat Martin Coenen een deontologische fout begaan had. Door een verklaring af te leggen had hij zich niet aan de plichten van de deontologische code gehouden, aldus de journalistenbond. Toch had hij nergens een naam gegeven. “Ik was er zelf niet bij, maar je kunt het inderdaad een beetje hardvochtig vinden dat ze Martin Coenen dan op de vingers tikken”, geeft Deltour toe.

Coenen, nu actief als freelancer, is intussen al verschillende malen opgepakt voor diefstal, betrokkenheid bij diefstal en zelfs voor bendevoorming. “Toen ze mij in 1994 weer hebben aangehouden, heb ik na 48 uur alleen maar mijn naam en geboortedatum gegeven. Ik antwoord gewoon niet meer”, geeft Coenen mee, “Daarmee riskeer ik wel dat de politie mij vroeg of laat oppakt op het weigeren van het doen van mijn burgerplicht, maar goed, dat zien we dan wel weer.” (Coenen werd in 1994 gearresteerd op het vermoeden van lidmaatschap bij de Russische maffia, na een reportage en een van zijn laatste reportages over het cocaïne-transport trok de aandacht van de politie, nvdr.)

NIEUWE ROBOTFOTO'S BENDE VAN NIJVEL

Nadat Yves Barbieux van Het Nieuwsblad op 17 oktober 1998 de nieuwe robotfoto's van de Bende van Nijvel publiceerde voor de officiële bekendmaking, werd hij al snel beschuldigd van heling. “Ik werd niet verondersteld die foto's te hebben en in hun ogen was het gewoon onmogelijk dat ik ze legaal in handen had gekregen”, vertelt Barbieux. “De bedoeling was nochtans om reclame te maken voor de publicatie ervan in Oproep 2020 (VTM) en om de zaak gewoon weer onder de aandacht te brengen.” Voor de vrijgave van de nieuwe robotfoto's was het al vijf jaar stil geweest rond het onderzoek naar de Bende van Nijvel.

Dezelfde zaterdag dat de foto's gepubliceerd waren in Het Nieuwsblad en in La Lanterne – La Meuse, hield de

Voorpagina van De Telegraaf op 28 november 2006, nadat twee van hun journalisten, Joost De Haas en Bart Mos door Justitie gegijzeld werden zolang ze hun bron bij de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst in Nederland niet gaven. © Telegraaf

politie 's avonds al een huiszoeking op de redactie van het Nieuwsblad, bij Barbieux thuis en werd hijzelf meegenomen voor ondervraging. “Ik heb gewoon mijn journalistiek werk gedaan. Ze zaten er wat verveeld mee en waren in hun gat gebeten. Ze dachten dat ze 300 speurders onder controle konden houden”, legt Barbieux uit, “Blijkbaar was er een afspraak tussen Verwilghen (toenmalig minister van Justitie, nvdr.) en het programma Oproep 2020 opdat het programma over bepaalde primeurs mocht beschikken. Of dat deontologisch is of niet, is een andere zaak. Maar nu kon die afspraak niet gehouden worden.”

Ondanks het feit dat de foto's zowel in Het

sprake was van heling.”

Barbieux werd in november 2003 vrijgesproken van heling. De rijkswachter die hem de foto's bezorgd had, werd eerst met vervroegd pensioen gestuurd, maar moest van de Raad van State na lang procederen weer geïntegreerd worden.

MASSCHELIN

Op 14 maart 2002 werd journalist José Masschelin van Het Laatste Nieuws aangehouden en opgesloten voor ‘medeplichtigheid aan misbruik van inzagerecht in een strafdossier.’ Masschelin weigerde te zeggen wie hem het strafdossier van de zelfverklaarde pedofiel Joop Schafthuizen had gegeven. Pas op 18 maart kwam

‘Ze hadden gedacht dat ze 300 speurders onder controle konden houden.’

Nieuwsblad als La Lanterne – La Meuse verschenen waren, werd enkel Barbieux vervolgd voor heling. “Dat was een zeer eigenaardige zaak. Er was geen enkele reden om die journalist niet te vervolgen. Het gerecht besloot dat daar echter geen

de journalist vrij.

Ondanks het feit dat Schafthuizen zelf vrijelijk met de pers sprak, legde hij toch klacht neer tegen Masschelin toen die stukken uit het strafdossier publiceerde. “Ze hebben onmiddellijk de grote mid-

delen ingezet met huiszoekingen bij de ouders van het slachtoffer en bij mij”, vertelt Masschelin. “Na een paar uur heeft de moeder toen bekend dat zij me het dossier hadden gegeven. Nadat ze het zelf had toegegeven, viel mijn plicht om te zwijgen weg en heb ik bevestigd. Zoiets zou ik nu niet meer doen.”

Hoewel Masschelin het verhaal van de moeder bevestigde en het gekopieerde dossier had teruggegeven, heeft hij zes dagen in de cel gezeten. “De volgende keer weiger ik iets te zeggen, zo simpel is het. Ik werk mee en toch proberen ze me te intimideren met voorhechtenis. Daar was geen enkele reden voor. Ze hadden de nodige bekentenissen en het dossier.” De moeilijkheid was dat de ouders beeerden dat Masschelin hen onder druk had gezet om het dossier te krijgen. “Dat is gewoon absolute onzin”, vindt Masschelin. “Zij waren de vragende partij nadat bekend werd dat Gerard Reve (auteur en vaste vriend Joop Schafthuizen, nvdr.) ereburger van Zulte zou worden. Reve was tijdens de feiten in het huis aanwezig, en ook al is hij dementerend, voor de ouders is hij medeverantwoordelijk.” “Het stoorde hen ook dat Schafthuizen pronkte met het feit dat hij een pedoseksueel was.”

Het gerecht vond vooral het gegeven dat Masschelin zo’n 250 euro had betaald aan de ouders problematisch. Een afkoop-som, vond het gerecht. “Niet waar”, aldus Masschelin.

“Tja, een gerechtelijk dossier kopiëren kost geld. Daar is een vergoeding voor betaald”, merkt Pol Deltour van de VVJ op. “Maar sommigen beweerden dan dat Masschelin die mensen heeft omgekocht, maar dat kan absoluut niet bevestigd worden. Er is een vergoeding betaald, geen afkoop-som.”

INTERNE NOTA NMBS

Een van de spraakmakendste zaken in België begint in mei 2002. Op 30 mei 2002 worden Douglas De Coninck en Marc Vandermeir veroordeeld tot een dwangsom van 25 euro per uur zolang ze hun bron niet bekendmaken. Aanleiding was een artikel van 11 mei 2002 over de bouwkosten van het station Luik – Guillemins die de pan uitrezen. Foute informatie volgens de NMBS-top. “De NMBS

“DE GROTE VERSNELLING KWAM ER NA DE ZAAK - ERNST”

Een van de grote voortrekkers voor een wet ter bescherming van journalistieke bronnen is Geert Bourgeois, momenteel minister van Media. Sinds de jaren '70 was er een tendens om te streven naar een betere bescherming van het bronnengeheim. Toch vindt de journalistieke wereld pas gehoor bij politici in 2005. Hoe komt het eigenlijk dat het zo lang geduurd heeft en wat heeft de politiek uiteindelijk in een hogere versnelling gezet?

CAROLINE UYTENDAELE, Raadgeefster Media op het kabinet van minister van Media, Bourgeois: Het Europees Hof van de Mens heeft in 1996 in de zaak Goodwin voor de eerste keer duidelijk gezegd dat een journalist het recht heeft om zijn bronnen te beschermen. Volgens het hof was de persvrijheid een van de hoekstenen van de democratie en kon dat niet zonder het recht op het bronnengeheim uitgeoefend worden.

Als het Europees Hof voor de rechten van de Mens dat al in 1996 gezegd heeft, hoe komt het dan dat het in België pas in 2005 in de wet werd gezet?

UYTENDAELE: Het is zo dat arresten van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens in principe door de Belgische rechters gevolgd moet worden. Maar de rechters interpreteerden dat allemaal verschillend. Er is dan nog wel een omzendbrief van toenmalig minister van Justitie, Verwilghen, geweest die de aandacht vestigde op het Goodwinarrest, maar ook dat bleek onvoldoende rechtszekerheid te hebben.

De grote versnelling kwam er na de zaak-Ernst toen België op 15 juli 2003 veroordeeld werd door het Europees Hof voor de Rechten van de Mens veroordeeld wegens ongeoorloofde inbreuken op het

bronnengeheim.

Tijdens die affaire waren er huiszoekingen geweest op verschillende redacties en ook bij vijf journalisten thuis naar aanleiding van de berichtgeving.

De heer Bourgeois is dus van mening dat de wet misbruik kan tegengaan?

UYTENDAELE: Maatregelen zoals de telefoons van journalisten screenen zijn nu niet meer mogelijk. In de wettekst staat letterlijk dat telefoongesprekken niet meer opgenomen mogen worden, dat fouilleringen en huiszoekingen niet toegestaan zijn. Dat is nu allemaal door de wet verboden, als het tenminste duidelijk slaat op het zoeken naar bronnen van de journalist.

Denkt u dat de wet zijn doel bereikt heeft? Onderzoekers kunnen toch via andere aanklachten journalisten proberen te dwingen hun bronnen vrij te geven?

UYTENDAELE: Er zijn na de wet toch geen inbreuken meer gebeurd, geen aanhoudingen of voorlopige hechtenis. Ik denk dat de onderzoekers nu toch twee keer zullen nadenken voordat ze zo'n instrumenten gaan gebruiken. Dus ik denk het wel. Ik heb toch die indruk.

Twee maanden na dit interview wordt de heer De Coninck beschuldigd van bendevoering. **K**

voerde aan dat ze een kopie van die ‘nota’ wenste te bekomen om te weten wat er in stond, omdat ze zich anders niet konden verdedigen. Ze hebben het feit of de inhoud van die ‘nota’ nu vals was of niet, altijd een beetje in het midden gelaten”, aldus Geert Glas, advocaat van de journalisten De Coninck en Vandermeir. “De rechter die enkel de redenering van de NMBS had gehoord, volgde hen en zei

dat het verzoek op geen enkele manier het beroepsgeheim kon schenden.”

“Volgens de rechter was er een kans dat het om een vals stuk ging. Al is het natuurlijk wel wat gek dat de NMBS naar de rechtbank stapte om een kopie van een ‘nota’ van een van haar eigen diensten.” Ondanks de druk om toe te geven, 25 euro per uur loopt al snel op, tekenen De Coninck en Vandermeir verzet aan. “We

hebben altijd heel duidelijk gezegd dat we die bron niet zouden prijsgeven. De hele zaak was een nogal absurd voorbeeld van een poging om achter een anoniem bron te komen”, zegt De Coninck.

Pas na negen dagen volgde rechter de argumentatie van De Morgen en verklaarde hij het eerdere vonnis nietig. “We hebben de rechter nadien kunnen overtuigen van het feit dat het hen niet zozeer te doen was om de inhoud, maar gewoon om te weten wie gelekt had.” De geloofwaardigheid van het stuk was toen al vastgesteld door een gerechtsdeurwaarder. “We hebben hem gevraagd om te bevestigen dat de cijfers die in het artikel stonden wel degelijk voorkwamen in de nota”, legt Glas de uitspraak uit. “Blijkbaar heeft dat de rechter een houvast gegeven. Een ‘nota’ van de NMBS konden ze evengoed intern opvragen.”

In tegenstelling tot de zaak Masschelin kwam er deze keer geen massaal protest vanuit de journalistiek. Logisch, aldus journalist De Coninck. “In het geval van Masschelin was het vrij duidelijk, het ging over de verklaring van Joop Schafthuizen zelf. Over de inhoud van het dossier had Schafthuizen zelf al een aantal zaken in de pers verteld”, legt De Coninck uit.

“Bij ons ging het erom dat de NMBS de inhoud van ons artikel, de cijfers die erin

stonden, betwistte.”

“In dit geval begrijp ik dat een aantal journalisten wat afstandelijker hebben gereageerd. Ze hadden minder de mogelijkheid om te checken dat wat wij geschreven hadden, de waarheid was”, geeft De Coninck toe.

Interessant om te weten: De kosten aan het station Luik – Guillemins zijn intussen nog hoger dan in het artikel van De Coninck en Vandermeir stond.

TELEFOONTAP

Anne De Graaf, toenmalig journaliste bij De Morgen, werd het slachtoffer van een van de flagrantste schendingen op het

bronnengeheim in België. Na de publicatie van haar artikel op 8 mei 2004 over de dreiging van een terreuraanval tijdens de opening van de HST-tunnel in Antwerpen op 18 april, werd haar telefoon, zowel op het werk als haar GSM gescreend. De Graaf had zich voor het artikel namelijk gebaseerd op een vertrouwelijk rapport van een geheime bespreking tussen gerecht en politie.

Justitie wilde weten wie gepraat had en startte een onderzoek naar het lek binnen de Antwerpse politie. Daarvoor registreerden ze alle binnenkomende en uitgaande telefoongesprekken van De Graaf. Haar gesprekken werden zo’n anderhalve

Het nieuwe station Luik - Guillemins zal uiteindelijk nog meer kosten dan in de nota die de NMBS in 2002 betwistte, stond. © Belga

“HET IS VOOR DE OVERHEID ZEER, ZEER MOEILIK OM DE WET TE OMZEILEN.”

Een gesprek met Pol Deltour, nationaal secretaris van de Vlaamse Vereniging van Journalisten

Toen in Nederland de Telegraafjournalisten De Mos en Haas gegijzeld werden door justitie, zei Pol Deltour, nationaal secretaris van de VVJ dat dat in België onmogelijk was dankzij de nieuwe wet op het bronnengeheim. Maar hoe belangrijk is het bronnengeheim eigenlijk voor een journalist?

Ik denk dat het bronnengeheim een heel interessant werkmiddel is voor journalisten. De persvrijheid draait voor een groot stuk op de anonimiteit van de bron. Zo kan er een heleboel informatie circuleren die niet officieel kan of mag worden megedeeld en de journalist moet niets zeggen over de herkomst van de informatie.

Daarbij is het ook een voorwaarde voor de persvrijheid en dus voor de democratie.

Zijn er dan geen uitzonderingen mogelijk op het bronnengeheim volgens de wet?

De belangrijkste uitzondering is toch in de strijd tegen het terrorisme. Wanneer een aanval voorkomen kan worden, dan kan het bronnengeheim doorbroken worden. Een andere uitzondering is bijvoorbeeld een gijzeling van iemand of een andere levensbedreigende situatie. Ook dan kan het bronnengeheim doorbroken worden.

Denkt u dat de wet misbruik van de gerechtelijke instanties kan tegengaan?

Ik denk dat er op dit moment geen achterpoortjes zijn. De wet zit zeer goed in elkaar. Het zou voor de overheid zeer, zeer moeilijk zijn om de wet te omzeilen.

En de ervaring op het terrein geeft ons gelijk. Er is nog geen enkele journalist na de inwerkingtreding van de wet lastiggevallen.

Kan een journalist zelf beslissen om het bronnengeheim te doorbreken en te praten?

Dat is de keuze van de journalist zelf. De mensen kunnen zich dat soms niet voorstellen. De wettelijke uitzondering gaat over het voorkomen van aanslagen, maar stel nu dat de aanslag is gepleegd en dat een journalist weet uit zijn informele contacten wie het gedaan heeft. Dan kan die journalist altijd uit eigen beweging de namen geven. Dat is perfect mogelijk, maar dan met dat wel zijn persoonlijke beslissing zijn. **K**

WANNEER MOET ER GEPRAT WORDEN EN DOOR WIE?

Journalisten hebben nu een eigen deontologie én een wet op het bronnengeheim. Maar terwijl het volgens de deontologie een plicht is, is het volgens de wet slechts een recht en zijn er momenten waar je je bronnen wel moet vermelden.

Als een journalist een misdrijf kan voorkomen die 'een ernstige bedreiging kan opleveren voor de fysieke integriteit van één of meer personen'. De wet laat er geen misvattingen over bestaan. Levens

komen voor de bron. Als een journalist weet dat iemands leven gevaar loopt, dan moet hij de politie waarschuwen.

Al moet de gevraagde informatie wel cruciaal zijn voor het voorkomen van het misdrijf. En moet het voor politie of andere onmogelijk zijn om de informatie op een andere manier te verkrijgen.

Tenzij al deze voorwaarden vervuld zijn, kan een journalist niet gedwongen worden zijn bronnen vrij te geven.

Erg interessant ook is dat de wet zowat

iedereen beschermt die in contact komt met de media, niet enkel de journalisten dus.

In de wettekst staat letterlijk dat eenieder die regelmatig een rechtstreekse bijdrage levert tot het verzamelen, leveren, produceren of verspreiden van informatie voor het publiek via een medium beschermd wordt.

Dankzij die formulering kunnen ook bloggers zich beroepen op het bronnengeheim. **K**

maand gescreend. De hele journalistieke wereld reageerde verontwaardigd toen de praktijken van onderzoeksrechter Bruno De Hous bekend werden.

"Er is een wet die bepaalt dat in geval van een terreurdreiging je iedereen mag aftappen", zegt Anne De Graaf, "Maar dit was retroactief. Er was geen enkel dringend gevaar."

"Het probleem was ook dat ze me aftapten terwijl ik het proces-Dutroux volgde. Daarvan hebben ze dus al mijn inlichtingen kunnen opschrijven."

Op 25 januari 2005 voerde het Comité P een huiszoeking uit op de hoofdredactie van de krant De Morgen.

De Morgen heeft intussen een klacht ingediend. Het Comité P beweert van geen onderzoek te weten.

Voor Anne De Graaf waren de gevolgen van de zaak groot. "Door die tap is er zestien jaar investeringen in bronnen vernietigd. Verschillende bronnen willen niet meer met mij praten", aldus De Graaf,

IN DE TOEKOMST

De wet op het bronnengeheim is een goed begin, maar er blijven mogelijkheden genoeg over voor het gerecht om journalisten lastig te vallen in de hoop dat ze hun bronnen toch bekend zullen maken.

"Het parket zal minder snel tot actie overgaan, maar als puntje bij paaltje komt, dan omzeilen ze die wet wel", bedenkt Martin Coenen, "Als het voor hen belangrijk genoeg is, dan zullen ze een manier vinden. In plaats van te vragen naar je bronnen, pent de onderzoeksrechter gewoon een aanhoudingsbevel neer voor betrokkenheid bij diefstal of bendevoorming of zo."

Martin Coenens voorspelling is intussen uitgekomen. Onderzoeksrechter Paul Gevaert stelde op 12 maart 2007 journalist Douglas De Coninck in verdenking van lidmaatschap van De Stoete Ostendenoare. Sterker nog, Gevaert beschuldigt hem ervan de bendeleider te zijn. De actiegroep, De Stoete Ostendenoare stelde

De Coninck wordt ervan beschuldigd de leider van actiegroep De Stoete Ostendenoare te zijn. © Humo

had met de leden van De Stoete Ostendenoare, kon hij die trofee niet doorgeven.

Een duidelijk bewijs, volgens Gevaert dat De Coninck ermee te maken heeft. Volgens De Coninck wil de onderzoeksrechter gewoon weten wie de leden zijn. Die houdt echter vol dat De Coninck als privépersoon wordt beschuldigd en niet als beroepsjournalist. Daardoor zou het recht om te zwijgen volgens de wet op het bronnengeheim vervallen. Deltour, aanwezig bij ondervraging, is niet te spreken over de handelswijze van Gevaert.

De zaak is de eerste sinds de wet waarin een journalist aangeklaagd wordt, maar lijkt wel met een sissier af te lopen. Onderzoeksrechter Gevaert stapte uit het onderzoek omdat hij vreest dat men aan zijn objectiviteit zou kunnen twijfelen. **K**

'Het parket zal minder snel tot actie overgaan, maar als puntje bij paaltje komt, dan omzeilen ze die wet wel', beweert Martin Coenen.

"Ik moet mij meer op maatschappelijke thema's richten en langzaam maar zeker het vertrouwen van mijn bronnen terugwinnen."

De Morgen diende klacht in bij het Europees Hof voor de Rechten van de Mens, maar die uitspraak wordt door De Graaf nog lang niet verwacht.

De Graaf vertrok recentelijk bij de krant .

in 2004 het koloniale verleden van België aan de kaak met enkele vandalenstreken. Zo zaagden ze onder meer de hand van het standbeeld van Leopold II af en haalden ze het woord *baron* van Ensors graf.

Douglas De Coninck schreef over die acties in De Morgen en accepteerde in hun plaats een trofee op de 'Dag van de Republiek'. Doordat hij geen contact meer